

Tips van de dierenarts

Vier dierenartsen geven tips. Hoe kunt u insleep van salmonella voorkomen, welke gevolgen kan hittestress hebben, hoe zet u op de juiste manier een voetbad in en welke maatregelen zijn er te nemen tegen pinkengriep?

Tip
1

Salmonella

Insleep van salmonella kan op een melkveebedrijf een enorme impact hebben. Zieke koeien met hoge koorts, diarree, verwerpen en sterfte bij koeien en kalveren. Het kan ook zijn dat de besmetting niet opgemerkt wordt en dat er alleen een tankmelkomslag plaatsvindt. Het najaar staat bekend als de periode met de meeste verschijnselen van salmonella. Het is van belang om insleep van salmonella te voorkomen. Hierbij is aanvoer van runderen en/of mest de belangrijkste risicofactor. Daarnaast kan salmonella ook door besmet voer, bezoekers, machines, ongedierte of oppervlaktewater het bedrijf binnenkomen.

Als het noodzakelijk is om vee aan te kopen, verdient het aanbeveling om dit alleen te doen van bedrijven met de hoogste status voor salmonella. Ook is het mogelijk om voor de aankoop bloedonderzoek te doen op salmonella.

Wat betreft het reduceren van de besmettingsroute via mest, is hygiëne van belang. De loonwerker kan de mesttank tussen verschillende bedrijven doorspoelen en ook zorgen voor schone banden. Weid rundvee niet op percelen die recent bemest

zijn. Ook is strikt gebruik van bedrijfskleding belangrijk.

Mocht salmonella toch op het bedrijf komen, dan is het van belang dat een infectie beperkt blijft. Hiervoor is scheiding tussen leeftijdsgroepen belangrijk. Haal een pasgeboren kalf direct weg bij de koe, geef alleen biest van eigen moeder en schakel daarna over op kunstmelk. Loop niet met vuile laarzen over het bedrijf en probeer vervuiling van het voer met mest te voorkomen.

Tot slot is een goede weerstand belangrijk om de schade door salmonella te beperken. Zorg voor een uitgebalanceerd rantsoen met voldoende vitamines en mineralen en probeer een negatieve energiebalans te beperken. Als leverbot, BVD of andere dierziekten op het bedrijf voorkomen, zal de weerstand minder zijn en kan salmonella harder toeslaan.

Bram van Woudenbergh, dierenarts, De Klomp Dierenartsen

Tip
2

De pijn van hittestress

Voor het derde jaar op rij hadden we een zomer met droge en hete perioden, dat doet pijn. De 'pijn' van die koeien die op een hete dag snel staan te ademen, rond de waterbak hangen, kwijlen, te warm zijn om kalveren tot het einde van de normale drachtlengte te voldragen. De pijn bij de boer van alle extra inspanningen om hittestress te voorkomen, van minder melk in de tank, extra kosten om te koelen, broeiremmers, zout

Prat eens met uw dierenarts over nut en noodzaak van ventilatoren in de stal.

FOTO: HENK TEN HAVE

Biest zorgt voor weerstand tegen onder andere pinkengriep op jongere leeftijd.

FOTO: HENK TEN HAVE

en bicarbonaat te voeren, grote bedragen aan brandstof en onderhoud voor beregning of extra voer. De na pijn in de portemonnee van productie die niet terugkeert, extra werk met koeien die niet drachtig blijken te zijn, van klauwgezondheid en verse koeien die minder goed starten. Heeft u al geëvalueerd met uw dierenarts hoe uw dieren de warmte hebben doorstaan? De komende maanden zitten de ervaringen nog vers in het geheugen en is het geschikte moment om terug te blikken. Dat geeft u de hele winter de tijd om een plan te maken, aanpassingen te doen en eventueel investeringen te doen waar u een nachtje over kunt slapen. Dat is altijd prettiger dan onder tijdsdruk een ventilator aanschaffen die vervolgens tien weken levertijd blijkt te hebben.

Een rookproef op een windstille dag kan ook in het najaar helpen zicht te geven op de luchtverversing in uw stallen. Dikwijls zijn er bepaalde hoeken of groepen dieren waar tijdens roken vrijwel geen luchtbeweging blijkt te zijn. Aan de hand daarvan kan de beste plek voor ventilatoren bepaald of gewijzigd worden. Droge koeien drinken minder water dan melkkoeien, maar denk bij problemen bij verse koeien tijdens of na hitte ook aan water van uw droge koeien. Een koe geeft de voorkeur aan grote diepe waterbakken. Soms kan het opofferen van een ligbox voor een grote waterbak of verlagen van waterbakken van 1 meter naar 60 centimeter de wateropname flink verbeteren. Kalfjes nemen sneller vast voer op wanneer ze water aangeboden krijgen. Tijdens hitte profiteren kalfjes er extra van wanneer ze dagelijks vers water hebben naast de melk, bij voorkeur in een open bakje in plaats van de speenemmer. Daarmee kunt u ook diarree aan zien komen voordat de mest dun is: de wateropname stijgt dan plotseling, een handig controlemomentje. Zowel koeien als jongvee houden niet van felle zonnestraling. Geef ze te allen tijde de mogelijkheid om schaduw te vinden, en vergeet de kalfjes die lekker buiten staan niet. Wanneer er meer hete zomers komen, kunt u na een evaluatie met uw dierenarts wat aanpassingen doen en doet de hitte volgend jaar hopelijk wat minder pijn.

Bernd Hietberg, dierenarts, Dierenartsenpraktijk Beilen

Tip 3 Voetbaden

Tijdens de warme periode afgelopen zomer hebben veel veehouders voetbaden achterwege gelaten. Mede als gevolg hiervan zien we een sterke toename van tussenklauwontsteking, stinkpoot en Mortellaro. Ons advies is om voetbaden weer op te pakken en daarbij goed te letten op de juiste lengte van het voetbad (minimaal 3 meter) om er zeker van te zijn dat de koeien elke poot twee keer in het voetbad zetten. Daarnaast moet het bad voldoende diep zijn (minimaal 12 cm), omdat veel Mortellaro-plekken op de overgang huid-hoorn voorkomen.

Controleer ook eens of je de juiste hoeveelheid formaline gebruikt: bereken de inhoud van het bad en kijk hoeveel formaline je toevoegt. Voor het optimale resultaat wordt een 4%-oplossing geadviseerd, wat betekent 4 liter formaline per 100 liter water.

De bovenstaande tips lijken voor de hand te liggen, maar onderweg komen we nog geregeld tegen dat de concentratie formaline veel te laag is of dat de klauwen haast niet in het bad komen, waardoor het optimale resultaat niet wordt bereikt.

Tot slot, dit alles dient niet ter vervanging van een goed klauwbekapplan en hygiëne maatregelen. Een totaalplan zal langdurig succes opleveren.

Eva Roerink, dierenarts, Dierenkliniek Hellendoorn-Nijverdal

Tip 4 Pinkengriep

Wie kent het niet? Hoestende kalfjes die niet willen vreten en duidelijk benauwd zijn. Ze staan met een pompemde ademhaling of blijven liever liggen wanneer je bij het hok komt. Meestal is pinkengriep de oorzaak, strikt genomen is dat een aandoening van de luchtwegen die wordt veroorzaakt door het RS-virus. Helaas blijft het vaak niet bij een virusinfectie. Er komen bacteriën bij zoals de beruchte Mannheimia en dat is ook de reden dat de kalveren behandeld moeten worden met antibiotica. Daarnaast hebben ontstekingsremmers ook een gunstig effect op het herstel. Een behandeling van drie dagen is meestal voldoende om het kalf weer gezond te krijgen. Wanneer moet je behandelen? Als een kalf hoest en koorts heeft moet je direct ingrij-

Een klauwbad moet voldoende lang en diep zijn.

FOTO: BOUMATIC

pen. Vaak gaat het rond in een koppel en krijgt het ene na het andere kalf verschijnselen. Het is dan verstandig om alle dieren met ontstekingsremmers te behandelen en vaak moet je uiteindelijk het hele koppel met antibiotica behandelen. Welke kalveren krijgen pinkengriep? Zoals

Een goede weerstand is belangrijk

bij zoveel ziektes hangt het af van weerstand en besmettingsdruk. Weerstand krijgt een kalf vaak van de moeder mee, deze neemt na een maand of twee af. Om die reden zie je vaak problemen bij kalveren van twee, drie maanden leeftijd. De weerstand kun je ook verbeteren door kalveren te laten vaccineren. Dat kan tegen-

woordig al op heel jonge leeftijd, zodat het dier op tijd voldoende weerstand heeft opgebouwd. Uiteraard is ook goede voeding belangrijk voor de weerstand van het kalf.

De besmettingsdruk is het hoogst als je te veel kalveren in een kleine ruimte hebt en er onvoldoende frisse lucht is. Als het tocht en de lucht vochtig is, vergroot dit vaak de kans op luchtwegproblemen. In het najaar zie je dan ook vaak problemen, vooral wanneer de oudere kalveren en pinken weer opgestald worden. Deze hebben vaak geen verschijnselen maar kunnen de jongere kalveren wel besmetten. Voorkomen is beter dan genezen. Zorg er dus voor dat het kalf de ruimte heeft en frisse lucht. Een goede biestvoorziening en eventueel vaccineren tegen pinkengriep helpen om een kalf probleemloos te laten opgroeien, zodat je als veehouder eer hebt van je werk.

Alle Oostindjer, dierenarts, dierenkliniek Marum-Grootegast